

Život a daně digitálního nomáda

Tereza Čejková

Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, Česká republika

ABSTRACT IN ORIGINAL LANGUAGE

V době digitální ekonomiky a rozmachu vzniku podnikatelských subjektů, které existují pouze ve virtuálním prostředí a naopak takových, které fyzicky podnikají z více různých míst po celém světě v určitém časovém období není lehké správně určit jurisdikci, která odpovídá jejich daňovým povinnostem. Autorka této práce se pokusí zmapovat problematiku se zaměřením na zdanění tzv. digitálních nomádů.

KEYWORDS IN ORIGINAL LANGUAGE

Digitální podnikání; mezinárodní zdanění; digitální daň, daň z příjmů.

ABSTRACT

At a time of the digital economy and the emergence of business entities that exist only in a cyberspace, and those that physically operate from multiple locations across the world over a period of time is not easy to determine the jurisdiction that matches their tax obligations. The author of this work will try to map the issue of taxation of so-called digital nomads.

KEYWORDS

Digital business; international taxation; digital tax, income tax.

1 Úvod

Čtvrtá průmyslová revoluce, kterou momentálně procházíme, přináší nové výzvy. Objevují se doposud neznámé technologie, mění se zavedené procesy ve všech představitelných oblastech, vznikají nová povolání a druhy práce. Podívá-li se čtenář na nejrůznější statistiky, zjistí, že v současnosti jsou jedněmi z nejpoptávanějších povolání ty, které se týkají informačních technologií, od UX designerů přes IT techniky k virtuálním asistentům. Na jednu stranu se zdá, že takto zaměřených pracovních sil musí být na trhu práce přehršel, avšak skutečnost je taková, že podnikatelé při jejich hledání zažívají skutečné těžkosti, a podle toho se tvaruje takový způsob práce.

Programátoři, web designéři, copywriteři a další „digitální“ pracovníci nadále nesedí v kanceláři svého zaměstnavatele od devíti ráno do pěti odpoledne. Cestují, pracují pro českého klienta v kavárně v Amsterdamu nebo na pláži v Thajsku, komunikují s ním přes internet a své služby a produkty nabízejí nejen jemu, ale komukoliv bez ohledu na to odkud pochází. Velice brzy začal tento životní styl přitahovat i profesionály z jiných oborů a firmy se jim snaží vycházet vstříc. Snad to má co dělat se současnou extrémně nízkou nezaměstnaností, snad si zaměstnavatelé a objednatelé všimli, že spokojený pracovník je výkonný pracovník.

V případě zaměstnanců tyto praktiky nebývají nijak zvlášť problematické; možnost práce z domova nebo odkudkoliv se dnes považuje spíše za standard než za bonus. Pokud zaměstnanec odvede svou práci kvalitně, dostane svou mzdu a daňové záležitosti leží na zaměstnavateli, který podléhá daňové jurisdikci v závislosti na svém sídle. Zaměstnaný nomád tak má v tomto směru v zásadě jedinou starost, a to dodržet podmínky, za kterých je mu dovoleno pracovat mimo kancelář, tzv. na dálku.

Přesto je tento styl populárnější spíše u osob samostatně výdělečně činných (nadále použijeme jednodušší pojem „podnikatel“), na které se v tomto článku zaměříme. Máme tu tedy nový způsob vytváření příjmů z podnikatelské činnosti a poměrně tradiční způsob danění. Na první pohled by se mohlo nabízet jednoduché řešení – princip domicilu, kdy se použijí daňová pravidla státu, v němž má podnikatel sídlo nebo trvalé bydliště. Situace je však komplikovanější, a to hned z několika důvodů:

- neustálý pohyb podnikatele a s tím související utrácení jeho příjmů v různých zemích;
- zákazníci z různých států;
- velká část podnikatelské činnosti probíhá v digitální sféře;
- častá nejasnost charakteristiky příjmu (například kód, který může být považován jak za autorské dílo, tak i za běžný produkt), a další.

Autorka si v této práci klade za cíl vyjasnit situaci a vytvořit jakýsi manuál, podle kterého postupovat při identifikaci daňových povinností podnikatelů tohoto druhu. V práci bude vysvětlen způsob, jakým tito podnikatelé provozují svoje obchodní aktivity a proč je *produkt*, s kterým obchodují, z hlediska daňového práva natolik specifický. Bude zahrnut výklad o současné legislativní situaci jak na národní úrovni, tak i na té mezinárodní, která je v tomto směru esenciální. V závěru budou uvedeny vlastní myšlenky autorky a návrhy *de lege ferenda*. Z metod bude užita výkladová a popisná, komparační a analytická, k shrnutí poznatků z výzkumu k této práci bude využito metody syntézy.

2 Daň z příjmu

Pokud se podnikatel sám může volně pohybovat po celém světě, obvykle neexistuje důvod, proč by svou práci měl vykonávat pouze pro zákazníky ze země svého trvalého pobytu. V takovém případě by se beze všeho uplatnilo výše uvedené pravidlo zdanění příjmu ve státě daňové rezidence poplatníka. V případech, kdy nejde o nomáda zaměstnance jedné firmy, nebo podnikatele dodávajícího svůj produkt jen jednomu velkému klientovi, se situace začíná proměňovat a každý příjem může podléhat odlišné jurisdikci, tím spíše, jde-li o freelancera vykonávajícího činnost na základě nějakého druhu smlouvy bez potřeby podnikatelského oprávnění (například dohody o provedení práce, o autorském dílu apod.). V první řadě je tedy nutné si uvědomit, jaké právní úpravě bude který příjem podléhat.

Prvním krokem by mělo být zjištění, zda má země, z níž příjem pochází, uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění se zemí, v níž má poplatník sídlo, a pečlivě prostudovat její podmínky. Pokud se ukáže, že příjem bude zdaněn v místě jeho vzniku, bude poplatník odkázán na místní daňovou úpravu. Tato fáze již vyžaduje určité znalosti, a to jak jazykové, tak částečně i legislativní, které však u takové osoby nelze automaticky předpokládat přesto, že daňové zákony často uplatňují tzv. zásadu autoaplikace a příslušné úřady jsou aktivní teprve jako kontrolní systém. Na tomto místě lze jen doporučit poradu s odborníkem, což sice zvyšuje náklady, ale někdy to i přináší výhody (například posunutí lhůty pro podání daňového přiznání v České republice).

Až se poplatníkovi podaří správně určit jurisdikci a identifikovat aplikovatelný předpis, bude třeba příjem charakterizovat. Pokud poplatník vyvíjí činnost jako živnostník, bude se obvykle (ale ne nutně vždy) jednat o „příjem ze samostatné výdělečné činnosti.“ v případě, že dělá „na smlouvu,“¹ je situace o něco komplikovanější.² Z vlastní zkušenosti může autorka říct, že zadavatel práce obvykle upřednostní zdanění příjmu poplatníka v zemi své daňové rezidence. Při podávání daňového přiznání má pak poplatník několik možností:

- a) V případě existence smlouvy o zamezení dvojího zdanění: pokud daňovému rezidentovi vznikne povinnost podat daňové přiznání (příjmy nad 15.000,- Kč ročně a/nebo práce pro více zaměstnavatelů v průběhu roku), uvede všechny příjmy pocházející z tuzemska i zahraničí, přepočítané na českou měnu. K přiznání příjmu ze závislé činnosti se přikládá potvrzení o jeho výši, pojistném a zálohách vydané zaměstnavatelem v zahraničí. Při výpočtu se položky již zdaněné v jiném státě však odečtou od základu, a to buď metodou úplného zápočtu, prostého zápočtu, budou vyňaty úplně anebo s výhradou progresu, v závislosti na znění smlouvy, v České republice pak tedy zpravidla fakticky zdaněny nejsou. Opět zůstává na poplatníku, aby si existenci a znění smlouvy ověřil.³
- b) V případě neexistence smlouvy o zamezení dvojímu zdanění: v tomto případě bohužel neexistuje možnost příjem nezdanit v obou zemích, podle § 6 odst. 14 o dani z příjmu jej však lze alespoň zmírnit odečtením výše daně uhrazené v zemi původu příjmu od základu daně vypočítaného v rámci české jurisdikce. Zaplacení daně je však také nutné prokázat potvrzením zahraničního správce daně, v některých případech takové potvrzení vydá i plátce příjmu. V případě, že poplatník takové potvrzení v době podání přiznání nemá k dispozici, uvede předpokládanou výši daně odvedené v zahraničí a požádá o odklad pro doložení listin.⁴ Po jejich obdržení se případný rozdíl co nejdříve dorovná.

2.1 Ubytování

Cestovatel bude povinen platit tzv. pobytovou taxu podle různých zákonů, jejíž výběr a odvedení mají na starosti poskytovatelé ubytování. Z pohledu těchto poskytovatelů je také důležité nezapomenout na daň z příjmu vyplývajícího z pronajímání nemovitostí v jejich majetku jiným osobám. S rostoucí popularitou Air b'n'b může docházet k situacím, kdy může být obtížné správně charakterizovat službu, z níž příjem pochází.

Nejčastějším omylem je záměna smlouvy o poskytnutí ubytování a nájemní smlouvy vztahující se k bytu v soukromém vlastnictví (tedy mimo hotely, které jsou jinou kategorií odvádějící daň z příjmu podnikatele). Při identifikacidaňové povinnosti je třeba zkombinovat více

¹ Pod spojením „na smlouvu“ si prosím představte takový druh kontraktu, kdy se poplatník zaváže pro jiného vykonat práci nebo vytvořit dílo, avšak bez potřeby živnostenského oprávnění k takové činnosti (např. smlouva o provedení práce podle českého práva).

² RADVAN, Michal: Příjmy ze závislé a samostatné činnosti. In: Radvan, Czudek, Čejková, Liška, Lišková, Marešová, Nevečeřalová, Škop. Přímé daně a jejich správa v judikatuře. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018. s. 13-28, 16 s. Spisy Právnické fakulty MU, řada teoretická, Edice Scientia, sv. č. 635. ISBN 978-80-210-9084-2.

³ Aktuální přehled platných smluv o zamezení dvojího zdanění v ČR na <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>

⁴ Finance.cz: Daně z příjmů ze zahraničí – zamezení dvojího zdanění. In: Finance.cz [online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dane-z-prijmu-ze-zahranici/zamezeni-dvojiho-zdaneni/> [cit. 12. 3. 2019].

právních předpisů dohromady.⁵ V první řadě ty, které definují bytovou jednotku a jiné prostory určené k uytování osob. pak bude třeba vyhledat předpis upravující smluvní vztahy mezi vlastníkem takové nemovitosti a osobou, která miní tento prostor využít k přechodnému pobytu, a nakonec přijde na řadu příslušný daňový předpis.

3 Jurisdikce

Pojem digitální nomádství⁶ se začal v posledním desetiletí objevovat především v souvislosti s jevem, kdy roste počet zaměstnanců i podnikatelů, kteří svou práci vykonávají převážně prostřednictvím digitálních platforem a jsou tak zcela nezávislí na konkrétní geografické poloze, čehož značně využívají.⁷ Toto cestování však nelze pokrýt pojmem dovolená, ale ani pracovní či obchodní cesta, neodchází do zahraničí za prací. Tito lidé jednoduše cestují a vedle toho vykonávají svou práci.

Tento způsob života vyžaduje určité schopnosti. Přízpůsobivost, rezistence prokrastinaci, či time management jsou jedny z těch, které nás napadnou jako první. Důležitá je vysoká úroveň disciplíny. Neznámé destinace svádí k sbírání zážitků následovanému řádným odpočinkem u pláže a drinkem s místní atmosférou. Je zde však řada náležitostí, které je nutné pochopit. Mimo cestovní náležitosti jako víza, dovoz různých látek, zajištění měny a podobně je významné především finanční plánování. Při neustálém pohybu a potřebě řešit v rychlosti jídlo a další je snadné ztratit přehled o výdajích, které se v různých místech výrazně liší, zvláště když pak některé z nich přicházejí nevyhnutelně, a ne vždy naprosto očekávaně.

V této souvislosti je třeba od sebe odlišit následující pojmy: daňová rezidence; sídlo (potažmo trvalá adresa podnikatele).

- a) Pojem daňová rezidence (nebo i daňového domicilu) v sobě zahrnuje dvě složky – jurisdikci lokálního daňového předpisu a místně příslušný finanční úřad, s kterým bude podnikatel v postavení daňového poplatníka a plátce jednat a odvádět daň, a který ji po něm bude vymáhat. Daňová rezidence se obecně určuje podle místa trvalého pobytu či sídla, český právní řád však uvádí ještě jinou situaci, kdy se subjekt stává rezidentem, a to v případě, že se na území republiky zdržuje soustavně po dobu 183 dnů s tím, že vše nasvědčuje tomu, že tak chce činit i nadále.⁸ Definice zahrnuje předpoklad stálého byt v daném místě, tato podmínka však není dále rozváděna, a je na správci daně, aby každý případ posuzoval individuálně. To nebude snadné zvláště v době, kdy roste popularita bydlení v Air b'n'b nebo tzv. couchsurfing (který ale pravděpodobně za stálý byt považován nebude).
- b) Pojem sídla není nutné rozvádět, zjednodušeně se jedná o místo, kde je podnikatel ve formě právnické osoby registrován jako k místo výkonu své činnosti. Za takových podmínek je určit daňovou jurisdikci relativně snadné. V teoretické rovině však může vyvstat otázka, nakolik je spravedlivé, že je příjem podnikatele, který pochází

⁵ JANOVEC, Michal: Daň z příjmů v závislosti na způsobu bydlení. In: Petr Mrkývka, Damian Czudek, Jiří Valdhan. Dny práva 2016 - Days of Law 2016. 1st. ed. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. s. 125-134, 10 s. ISBN 978-80-210-8553-4.

⁶ Mimo jiné se životem digitálních nomádů zabývá také věda zvaná kyberantropologie.

⁷ Viz např.: „Digitální nomád je moderní pojem označujícího člověka, který cestuje a zároveň pracuje. Digitálním nomádem se označuje cestovatel, který si na živobytí vydělává tzv. prací na dálku. Využívá k tomu různá mobilní zařízení a technologie dneška.“ In: IT Slovník.cz [online]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/digitalni-nomad> [cit. 7. 3. 2019].

⁸ Srov. § 2 odst. 4 zákona č. 582/1996 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

(výhradně nebo převážně) z jednoho státu, kde je zdaněn nějakou sazbou, která může být oproti sazbě uplatňované v místě reálného pobytu poplatníka velmi výhodná, utracen a investován do zboží a služeb ve státě jiném.

Objevuje se však i situace, kdy má podnikatel vykonávající svou činnost prostřednictvím různých vhodných smluv trvalou adresu na obecním úřadě. Z pokynu Generálního finančního ředitelství D-22 z roku 2015 vyplývá, že v takovém případě není možné určit daňovou rezidenci poplatníka podle jeho oficiální adresy, neboť „*stálým bytem se rozumí byt, který je poplatníkovi kdykoliv k dispozici podle jeho potřeby, ať již vlastní či pronajatý. Tento byt může být poplatníkem pronajat jiné osobě formou, která umožňuje podle potřeby poplatníka obnovení jeho užívání poplatníkem bez prodlevy. Úmysl poplatníka zdržovat se trvale ve stálém bytě se posuzuje vzhledem k okolnostem jeho osobního a rodinného stavu, tj. žije-li v něm rovněž např. s manželkou, dětmi, rodiči, či zda byt je využíván v návaznosti na jeho ekonomické aktivity (samostatnou činnost, zaměstnání apod.)*“⁹ rezidence se pak musí individuálně hodnotit podle různých jiných kritérií, díky čemuž se u člověka, který je neustále v pohybu, snadno dojde k závěru, že daňovou rezidenci jednoduše nelze určit.

3.1 Daňová rezidence „nikde“

Pokud je daňová povinnost složena ze čtyř základních prvků: subjekt, objekt, pravomoc a příslušnost (funkční a místní), a jeden z nich chybí, není možné aplikovat žádnou z národních právních úprav (pokud některá z nich takovou situaci neupravuje příslušným způsobem), nelze daňovou povinnost jakkoliv identifikovat, a tedy nevzniká a nelze ji vymáhat. K této situaci dojde spíše v případě, kdy je uzavřena smlouva o zamezení dvojího zdanění, která nějakým způsobem odkazuje pryč ze státu, v němž příjem vznikl. Daleko běžnější je zdanění srážkovou daní podle jurisdikce zákazníka. Opět záleží na právním řádu – v tomto případě bude nutné zkoumat charakter té které smlouvy, nejčastěji na základě civilního, obchodně či pracovněprávního zákona.

Tato možnost je zcela vyloučena u podnikatelů s přiděleným identifikačním číslem, pro jehož získání je nutné mít trvalou adresu či sídlo *ve skutečné budově*. Právě tito lidé, kteří mají z nejrůznějších důvodů svou oficiální adresu vedenou na obecním úřadě, nejčastěji využijí tzv. *virtuálního sídla*. Virtuální sídlo, přes svůj název, je skutečná budova označená adresou, kterou podnikatel uvádí jako své oficiální sídlo. V zásadě funguje jako „nájem“ části bytu, který však fakticky není využíván, nebo je využíván jen (obvykle) jeho majitelem. Je to způsob, jak si zjednodušit administrativní záležitosti zahrnující určování místní příslušnosti, ale také jak lépe zapůsobit na potenciálníky prestižní adresou a podobně. Protože podnikatel provozující vlastní živnost při registraci (alespoň v českém prostředí) mít musí, je to oblíbeným řešením digitálních nomádů. Nutno nezaměňovat s pojmem místa podnikání a provozny.

K problematice takové situace, kdy podle zákonných kritérií nelze daňovou rezidence určit, se v roce 2014 vyjádřil Nejvyšší správní soud.¹⁰ Stěžovateli byla finančním úřadem České republiky uložena povinnost společně s uhrazením dlužné daně uhradit i penále z prodlení s podáním daňového přiznání, neboť měl jako svou trvalou adresu uveden byt jeho rodičů, kde většinu svého života žil. Stěžovatel namítal, že nepodléhá neomezené daňové povinnosti podle § 2 odst. 2 zákona o daních z příjmů v tehdejší znění, resp. nebyl daňovým

⁹ Pokyn GŘ D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-22.pdf [cit. 10. 5. 2019].

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2014, sp. zn. 7 Afs 120/2014 – 68. Dostupné na www.nssoud.cz. [cit. 12. 5. 2019].

rezidentem České republiky, neboť převážnou část roku trávil ve Spojených Arabských Emirátech, kde vykonává své výdělečné aktivity pro českého zaměstnavatele, má zde pronajatý byt a většinu svých osobních věcí. Bylo tedy nezbytné, aby se Nejvyšší správní soud zabýval výkladem pojmu „*stálý byt*“, a především otázkou, zda lze usuzovat, že adresa, kterou běžně využívá v komunikaci se všemi úřady, není určujícím prvkem jeho daňové rezidence jen proto, že stěžovatel tvrdí, že se na ní fakticky nezdržuje a ani to nemá v úmyslu.

Stěžovatel rovněž využíval český bankovní účet, v české republice si rovněž hradí zdravotní a sociální pojištění, důchodové spoření a využívá dalších služeb. Dále zastával funkci statutárního orgánu a společníka ve společnosti sídlící v České republice. Nelze opomenout ani skutečnost, že přestože převážnou část zdaňovacího období trávil v zahraničí, náklady spojené s jeho tamějším životem hradil jeho zaměstnavatel. Nejvyšší správní soud uzavřel, že za takovýchto podmínek stěžovatel je daňovým rezidentem České republiky. Toto rozhodnutí je zajímavé také pro důkladný výklad pojmu „*stálost*“ v souvislosti s některými právními instituty.

4 Závěr

Případy samozřejmě přináší otázky možností daňových úniků, o povinnostech k hrazení místních poplatků nemluvě. Může se také zdát nespravedlivé, že příjem získaný v jednom místě je celý investován na druhém konci světa, můžeme si představit řadu dalších problémů. Svět ale spěje kupředu a je třeba, aby se zákony přizpůsobovaly moderním životním stylům, což nebude pro složitý daňový systém České republiky s obrovským množstvím zákonů, vyhlášek a závazných rozhodnutí snadný úkol. Téma se pochopitelně řeší i na úrovni Evropské unie, kdy Výbory regionů vytvořily fondy k modernizaci společnosti, zahrnující investiční plány do digitalizace státních a územní samospráv a vytvoření celoevropské sítě propojující regiony tak, aby mezi sebou mohly snadno komunikovat a sdílet potřebné informace.¹¹ Jednou z úvah je také zavedení programů, které by daně vypočítávaly automaticky na základě sdílených údajů, prozatím je vzhledem ke komplexnosti daňového systému problematické najít vhodný algoritmus.¹² K tématu bude relevantní tzv. digitální daň, která je momentálně předmětem diskuzí mezi národními parlamenty a Evropskou unií.¹³

LITERATURA

- Aktuální přehled platných smluv o zamezení dvojího zdanění v ČR na <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>.

¹¹ Rafał Piórkaz: EU Committee of Regions contribution in the role assigned for national and regional promotional banks. In: MRKÝVKA, Petr, Jolanta GLINIECKA, Eva TOMÁŠKOVÁ, Edward JUCHNIEWICZ, Tomas SOWISKI, Michal RADVAN (eds). The challenges of local government financing in the light of European Union regional policy: (Conference Proceedings). 1st edition. Brno: Masaryk University, Faculty of Law, 2018. 640 p. Publications of the Masaryk University, theoretical series, edition Scientia, svazek č. 636. ISBN 978-80-210-9086-6 (brož.). s. 580.

¹² Michał Mariański: Challenges and problems of local government finances in the light of the French Cour des Comptes reports as a guide for the Polish legislature. In: MRKÝVKA, Petr, Jolanta GLINIECKA, Eva TOMÁŠKOVÁ, Edward JUCHNIEWICZ, Tomas SOWISKI, Michal RADVAN (eds). The challenges of local government financing in the light of European Union regional policy: (Conference Proceedings). 1st edition. Brno: Masaryk University, Faculty of Law, 2018. 640 p. Publications of the Masaryk University, theoretical series, edition Scientia, svazek č. 636. ISBN 978-80-210-9086-6 (brož.). s.101.

¹³ K tématu bude na podzim letošního roku publikován článek autorky podrobněji rozebírající digitální daň ve sborníku Lomonosovy univerzity v Moskvě.

- Finance.cz: Daně z příjmů ze zahraničí – zamezení dvojího zdanění. In: Finance.cz [online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dane-z-prijmu-ze-zahranici/zamezeni-dvojeho-zdaneni/>.
- IT Slovník.cz [online]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/digitalni-nomad>.
- MRKÝVKA, Petr, Jolanta GLINIECKA, Eva TOMÁŠKOVÁ, Edward JUCHNIEWICZ, Tomas SOWISKI, Michal RADVAN (eds). The challenges of local government financing in the light of European Union regional policy: (Conference Proceedings). 1st edition. Brno: Masaryk University, Faculty of Law, 2018. 640 p. Publications of the Masaryk University, theoretical series, edition Scientia, svazek č. 636. ISBN 978-80-210-9086-6 (brož.).
- Petr Mrkývka, Damian Czudek, Jiří Valdhans. Dny práva 2016 - Days of Law 2016. 1st. ed. Brno: Masarykova Univerzita, 2017. s. 125-134, 10 s. ISBN 978-80-210-8553-4.
- Pokyn GFR D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-22.pdf.
- Radvan, Czudek, Čejková, Liška, Lišková, Marethová, Nevečeřalová, Škop. Přímé daně a jejich správa v judikatuře. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018. s. 13-28, 16 s. Spisy Právnické fakulty MU, řada teoretická, Edice Scientia, sv. č. 635. ISBN 978-80-210-9084-2.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2014, sp. zn. 7 Afs 120/2014 - 68, dostupné na www.nssoud.cz.
- Zákon č. 582/1996 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Kontakt – e-mail

421880@law.muni.cz
ter.cejkova@gmail.com